

Planning voor procedure:

Dagelijks Bestuur 14 november 2022

Algemeen Bestuur 1 december 2022

VOORSTEL DAGELIJKS BESTUUR

Soort notitie: addendum beleidsregels individuele bijzondere bijstand verhoogde energielasten		Datum: 03 november 2022
Steller: Esther van Iersel	E-mail: ej.v.iersel2@drechtsteden.nl	Telefoonnummer: 06-13 33 89 50

Onderwerp

Individuele bijzondere bijstand verhoogde energielasten

Voorstel

- Vaststellen addendum op beleidsregels minimabeleid ten bate van verstrekking individuele bijzondere bijstand voor verhoogde energielasten in verband met de energiecrisis.

Bevoegdheid

Art. 5.1 van de GR Sociaal.

Samenvatting

We stellen voor om aanvullende, tijdelijke beleidsregels vast te stellen voor het verstrekken van individuele bijzondere bijstand voor verhoogde energiekosten, waarbij de huidige kaders worden opgerekend op het punt van de vermogensbestanddelen. Omdat we voor deze kostensoort relatief gezien meer aanvragen verwachten van mensen met een koopwoning of een klein vermogen, willen we de vermogensbepaling voor deze kostensoort vaststellen o.b.v. direct beschikbaar vermogen.

Toelichting op het voorstel

- *Aanleiding*
In beginsel geldt dat de kosten van energie uit de algemene bijstand betaald horen te worden. Het zijn namelijk algemeen noodzakelijke kosten van het bestaan. Er is geen sprake van individuele bijzondere omstandigheden wanneer de stijging van de energieprijzen iedereen in Nederland treft.

Gemeenten mogen in principe niet zelf bepalen welke kosten niet vanuit de bijzondere bijstand worden vergoed. Het Rijk vindt dat er momenteel sprake is van bijzondere omstandigheden, gelet op de huidige onverwachte en sterke stijging van de energieprijzen. Er kan daarom individuele bijzondere bijstand worden verleend in verband met de sterk gestegen energieprijzen. Dit betekent dat naast categoriale bijzondere bijstand (eenmalige energietoeslag ter hoogte van €1.300 of €900/€1.100), ook individuele bijzondere bijstand mogelijk is, en aangevraagd kan worden, voor de verhoogde energiekosten.

Vanuit de kabinetsmaatregelen op Prinsjesdag (de concretisering van het energieplafond en de tegemoetkoming van €190 op de energierekening in november en december), ontstaat voor veel mensen financiële verlichting. Het Nibud ziet dit ook terug in de doorrekeningen. Een alleenstaande in de bijstand met een weinig geïsoleerd huis betaalde in juli nog €235 voor gas en elektriciteit. In januari gaat dit huishouden €184 per maand betalen. Een gezin met 2 kinderen, gaat met de geschatte tarieven van volgend jaar van een maandelijkse rekening van €339 naar €310. Toch blijft het zo dat een gezin met 2 kinderen volgens cijfers van het Nibud gemiddeld meer energie verbruikt dan de hoogte van het prijsplafond. En ook mensen die meer energie verbruiken dan gemiddeld (bijvoorbeeld vanwege medische redenen) en grote gezinnen, betalen voor een behoorlijk deel van hun energieverbruik nog steeds de marktprijs.

Hoewel de genoemde maatregelen en de eerder verstrekte energietoeslag tot doel hebben om het beroep op de individuele bijzondere bijstand deels te voorkomen, is dus toch niet uit te sluiten dat een deel van de ontvangers van de eenmalige energietoeslag een (aanvullend) beroep op de individuele bijzondere bijstand zal doen. Dit geldt met name voor gezinnen met één inkomen rond het wettelijk sociaal minimum met meerdere kinderen en huishoudens, die vanwege gezondheidssituatie of het wonen in energie-onzuinige woning, meer energie verbruiken. Daarbij zijn de Nibud doorrekeningen gebaseerd op een gemiddeld verbruik.

Aanvragen individuele bijzondere bijstand voor verhoogde energiekosten moeten in behandeling worden genomen, gezien de mogelijkheid die het kabinet biedt om de gestegen energiekosten te zien als bijzondere omstandigheid. Hiervoor is een uitvoeringsrichtlijn opgesteld die gebaseerd is op de volgende criteria, volledig passend binnen de huidige beleidskaders:

1. Draagkrachtprincipe: gesteld op 110% WSM (inkomens boven 110% kunnen ook bijzondere bijstand aanvragen, maar 35% van het inkomen boven de 110% wordt beschouwd als 'draagkracht' en wordt op het te vergoeden bedrag in mindering gebracht);
2. Vermogensgrens: cf. art. 34 Participatiewet: €13.010 voor een gezin of alleenstaande ouder en €6.505 voor een alleenstaande. Vermogen boven deze grens wordt volledig aangemerkt als draagkracht;
3. Vorm van bijstand: gift voor daadwerkelijk gemaakte kosten te verantwoorden door het overleggen van een eindafrekening;
4. Hoogte vergoeding: verschil tussen bedrag eindafrekening *minus* gemiddelde Nibud normbedrag voor energiekosten 2021 *minus* ontvangen energietoeslag *minus* uitbetaalde energiecompensatie in november en december 2022 via energiemaatschappij (indien van toepassing¹).

Onderstaand (fictief) rekenmodel toont aan dat er ondanks de eenmalige energietoeslag toch financiële tekorten kunnen ontstaan in aanloop naar de nieuw aangekondigde maatregelen per 1 januari 2023:

Rekenvoorbeeld I:

Inkomen (netto)	110%WSM	120%WSM	130%WSM	135%WSM
	€ 1.212,00	€ 1.322,18	€ 1.432,37	€ 1.487,46
Eenpersoonshuishouden, tussenwoning				
Eindafrekening totaal energiekosten (12 maanden à €300)	€3.600	€3.600	€3.600	€3.600
AF: eenmalige energietoeslag	-€1.300	-€1.300	-€900	-
AF: normaal gasverbruik (Nibud, juli 2021) (€112 * 12)	-€1.344	-€1.344	-€1.344	-€1.344
AF: normaal elektraverbruik (Nibud, juli 2021) (€18 * 12)	-€216	-€216	-€216	-€216
AF: energiecompensatie november en december 2022 (2x €190)	-€380	-€380	-€380	-€380
AF: draagkracht (35% van meer inkomen boven 110% WSM)	0	-€462,75	-€925,55	-€1.156,93
Hoogte incidentele bijzondere bijstand	€360	€0	€0	€503,07

Rekenvoorbeeld II:

Inkomen	110%WSM	120%WSM	130%WSM	135%WSM
	€ 1.731,43	€ 1.888,84	€ 2.046,24	€ 2.124,94
Meerpersoonshuishouden (2 gehuwden, 2 kinderen), tussenwoning				
Eindafrekening totaal energiekosten (12 maanden à €450)	€5.400	€5.400	€5.400	€5.400
AF: eenmalige energietoeslag	-€1.300	-€1.300	-€900	-
AF: normaal gasverbruik (Nibud, juli 2021) (€112 * 12)	-€1.344	-€1.344	-€1.344	-€1.344
AF: normaal elektraverbruik (Nibud, juli 2021) (€59 * 12)	-€708	-€708	-€708	-€708
AF: energiecompensatie november en december 2022 (2x €190)	-€380	-€380	-€380	-€380
AF: draagkracht (35% van meer inkomen boven 110% WSM)	0	-€661,11	-€1.322,19	-€1.652,74
Hoogte incidentele bijzondere bijstand	€1.668	€1006,89	€745,81	€1.315,26

¹ Er zijn energiemaatschappijen die de tegemoetkoming van €190 in november en december 2022 *uitbetalen* in plaats *verrekenen* met de energierekening.

➤ *Beoogd resultaat*

Bij de vaststelling van het recht op individuele bijzondere bijstand wordt, in tegenstelling tot bij de energiekostentoeslag, ook gekeken naar het vermogen van de aanvrager.

Al het vermogen boven de wettelijk vastgestelde vermogensgrenzen wordt hierbij gezien als "draagkracht". Bij de vermogensvaststelling wordt niet alleen gekeken naar het direct beschikbare vermogen op bankrekeningen of contant geld maar bijvoorbeeld ook naar het vermogen in de vorm van overwaarde op een woning of een auto.

Dit voorstel voorziet, uitsluitend in het geval van energiekosten, in een verruiming van de beleidsregels die gelden bij de vermogensvaststelling, waardoor minder inwoners worden uitgesloten omdat hun totale vermogen boven de geldende vermogensgrens ligt.

➤ *Argumenten*

We zien in de media en om ons heen dat de genomen kabinetsmaatregelen zeker een dempend effect hebben op de gestegen kosten voor levensonderhoud vanwege de hoge inflatie, maar dat een grote groep nog steeds in de financiële problemen komt. Mede doordat zij relatief vaker in slecht geïsoleerde woningen wonen en daardoor meer energie verbruiken. De verwachting is dan ook dat een deel van deze groep een beroep zal moeten doen op het vangnet van de individuele bijzondere bijstand.

Momenteel vragen we aanvragers van bijzondere bijstand een vermogensverklaring in te vullen. Hierbij geven aanvragers aan of zij beschikken over spaarrekeningen of waardepapieren, een auto, motorfiets, caravan, boot of een koopwoning/onroerend goed en of er schulden zijn. Aangezien overwaarde op een woning in de huidige markt veel voorkomt, betekent dit in de praktijk dat inwoners met een minimuminkomen en een eigen woning veelal niet in aanmerking zullen komen voor bijzondere bijstand. Gezien de huidige situatie en de mogelijke gevolgen bij het niet betalen van de energierekening achten we dit niet wenselijk. We stellen daarom voor de huidige kaders die gelden voor vermogensvaststelling, specifiek voor deze kostensoort, tijdelijk iets te verruimen door alleen het direct beschikbaar vermogen in aanmerking te nemen (zoals cryptovaluta, vermogen op bankrekeningen en contant geld).

Wettelijk is er de mogelijkheid om de huidige kaders voor de individuele bijzondere bijstand specifiek voor de kostenpost verhoogde energielasten te verruimen. Dit vraagt om vaststelling van een (tijdelijk) addendum op de huidige beleidsregels minimabeleid (zie bijlage 2).

➤ *Kanttekeningen*

Meer inwoners zullen door de voorgestelde verruiming een beroep kunnen doen op bijzondere bijstand waardoor programma- en uitvoeringskosten zullen stijgen. We verwachten echter niet een enorme toeloop gezien de landelijke maatregelen en de eerder verstrekte energietoeslag (ruimhartig in de Drechtsteden). Momenteel is het aantal aanvragen bijzondere bijstand voor de gestegen energiekosten nihil.

We gaan uit van vertrouwen en willen inwoners en medewerkers niet belasten met controles van het energieverbruik. Hierin schuilt een risico dat we niet alleen bijzondere bijstand verstrekken voor noodzakelijk verbruik. Het is echter vrijwel onmogelijk om onzuinig energieverbruik te filteren; ook omdat hier bijvoorbeeld slechte isolatie of een medische oorzaak aan ten grondslag kan liggen.

Consequenties

• *Financiële consequenties*

Door de onvoorspelbaarheid van de toename van de vraag naar bijzondere bijstand voor de verhoogde energielasten, maken we geen raming van de verwachte kostenstijging. We zullen, los van het effect van de voorgestelde uitbreiding van de beleidsregels, de ontwikkeling van de uitgaven bijzondere bijstand aan deze kostensoort periodiek monitoren en het bestuur hierover informeren. Voorstel is om een eventuele overschrijding van het budget voor dit moment als risico op te nemen in de begroting, maar gezien de grote onzekerheid over het beroep op bijzondere bijstand nu nog niet te vertalen in een begrotingswijziging.

In totaal komt in 2022 landelijk €35 miljoen aan incidentele middelen beschikbaar om zowel via vroeg signalering als via de bijzondere bijstand gerichte hulp aan te bieden aan burgers. Deze middelen worden verdeeld met de reguliere verdeelsleutel die gehanteerd wordt voor de bijzondere bijstand.

Voor de Drechtsteden betekent dit een totaalbedrag van €531.778:

Totaal	35.000.000
Gemeente	
Alblasserdam (48)	26.385
Dordrecht (505)	291.352
Hardinxveld-Gies	19.911
Hendrik-Ido-Amb	32.494
Papendrecht (590)	43.090
Sliedrecht (610)	39.455
Zwijndrecht (642)	79.092
Totaal	531.778

- *Personele en organisatorische consequenties*
We monitoren de toename van het aantal aanvragen bijzondere bijstand voor deze kostenpost. Zolang dat gaat, vangen we de aanvragen op vanuit bestaande formatie. Mocht de monitoring laten zien dat meer capaciteit nodig is, dan zullen we het bestuur informeren en overgaan tot inhuur.
- *Juridische consequenties*
Er is een addendum opgesteld aanvullend aan de huidige beleidsregels minimabeleid. Deze regels richten zich specifiek op de kostensoort "gestegen energiekosten als gevolg van de energiecrisis". Deze regels gelden in eerste instantie tijdelijk van 1 oktober 2022 tot 1 januari 2024. We gaan ervan uit dat de energieprijzen in de loop van 2023 zullen stabiliseren en dat de koopkracht in 2023 licht zal verbeteren onder invloed van de voorgestelde kabinetsmaatregelen. Het addendum is opgenomen in bijlage 1.
- *Relatie met andere beleidsvelden, organisaties en duurzaamheid*
Het minimabeleid maakt onderdeel uit van de Opgave bestaanszekerheid versterken zoals vastgelegd in de Visie sociaal domein Drechtsteden. Het staat tevens in relatie tot beide andere *opgaven* binnen die visie (Zorgen voor Ondersteuning en Ontwikkelen naar Werk). Cruciaal is te allen tijde de aansluiting van het regionale beleid op het gemeentelijke armoedebeleid.

Advies en draagvlak

De voorstel is op ambtelijk niveau afgestemd met de gemeenten in het Regionaal Opgave Overleg Bestaanszekerheid Versterken van 4 oktober 2022.

Verdere procedure en uitvoering

- Start implementatie door GR Sociaal.

Communicatie

Momenteel is er nog weinig bekendheid bij inwoners en hulpverleners dat, naast de energietoeslag, individuele bijzondere bijstand openstaat voor de gestegen energiekosten. Ook zonder proactieve inzet op bekendheid vanuit de SDD is de verwachting dat steeds vaker de weg naar de SDD gevonden wordt, zeker als de verhoogde energieprijzen aanhouden en het aantal mensen met betalingsproblemen toeneemt. Voorstel is om beperkte publiciteit te geven aan het aanwenden van individuele bijzondere bijstand voor gestegen energiekosten. We informeren collega's met klantcontact en ketenpartners wat zij kunnen doen als mensen vastlopen en nemen de mogelijkheid voor het aanvragen op in de vragen en antwoorden op de website.

Bijlagen

1. Addendum Beleidsregels

Tijdelijk addendum op de Beleidsregels minimabeleid Drechtsteden in verband met de Energiecrisis

Het Dagelijks Bestuur,

overwegende dat

– het gewenst is om, gelet op de energiecrisis, een tijdelijke aanpassing op de beleidsregels vast te stellen omtrent de bijzondere bijstand voor verhoogde energiekosten;

gelet op

– artikel 4:81 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb);

– artikel 35 van de Participatiewet;

– gelet op de 'Beleidsregels minimabeleid Drechtsteden';

– de afstemming met de Regionale cliëntenraad, waaraan het addendum is toegezonden;

b e s l u i t:

vast te stellen, als aanvulling op de Beleidsregels minimabeleid Drechtsteden, het navolgende addendum.

Artikel 1. Vermogensbestanddelen

1. In afwijking van artikel 3 lid 2 en 4 van de Beleidsregels minimabeleid Drechtsteden geldt voor aanvragen bijzondere bijstand voor verhoogde energiekosten vanwege de energiecrisis een beperkte vermogenstoets waarbij alleen de direct beschikbare geldmiddelen als vermogensbestanddelen worden aangemerkt.
2. Onder direct beschikbare geldmiddelen wordt verstaan: contant geld, geld op betaal- en spaarrekeningen en cryptovaluta.

Artikel 2. Citeertitel, inwerkingtreding en duur

1. Dit addendum wordt aangehaald als 'Tijdelijk addendum op de Beleidsregels minimabeleid Drechtsteden in verband met de Energiecrisis'.
2. Dit addendum treedt in werking per datum besluitvorming.
3. Dit addendum vervalt op 1 januari 2024.

Aldus besloten in de vergadering van het Dagelijks Bestuur van 10 november 2022,

de secretaris,

drs. D.J. van Maanen

de voorzitter,

drs. P.J. Heijkoop